

- patogenic: corticoterapie
- pregătirea pacientului pentru examinări parașinice
- recoltarea produselor biologice pentru examinări de laborator
- învățarea pacientului să efectueze gimnastică respiratorie
- observarea semnelor și simptomelor de complicații
- educația pacientului:
  - administrarea tratamentului la domiciliu
  - necesitatea continuării exercițiilor respiratorii
  - importanța expectorației sputei

NOTĂ: Îngrijirea pacienților cu afecțiuni respiratorii (pneumotorax spontan, B.P.O.C., astm bronșic, insuficiență respiratorie) sunt detaliate în „Urgențe medico-chirurgicale” de Lucreția Titircă.

Îngrijirea pacientului cu afecțiuni/deficiențe ale aparatului cardiovascular

NOTIUNI DE ANATOMIA ȘI FIZIOLOGIA APARATULUI CARDIOVASCULAR

Aparatul cardiovascular este format din:

- inimă
- vase sanguine: artere, vene, capilare, sistem limfatic.

Inima:

- este organ musculo-cavitar
- este alcătuită din trei tunici:
  - endocardul – tunica internă
  - miocardul – tunica mijlocie (muschiul cardiac)
  - pericardul – tunica externă
- are patru cavități:
  - două superioare – atrii (drept și stâng)
  - două inferioare – ventriculi (drept și stâng)
- vascularizația este realizată prin cele două artere coronare
- inervația – de la sistemul simpatic și parasimpatic Fig. 20

Revoluția cardiacă:

- reprezintă trecerea sângelui din atrii în ventriculi și apoi în arterele vasculare Fig. 21
- durează 0,8 secunde

Circulația sângelui:

- circulația mare sau sistemică, cuprinde circulația sângelui de la inimă la țesuturi și înapoi, începând din ventriculul stâng și se termină în atrul drept.

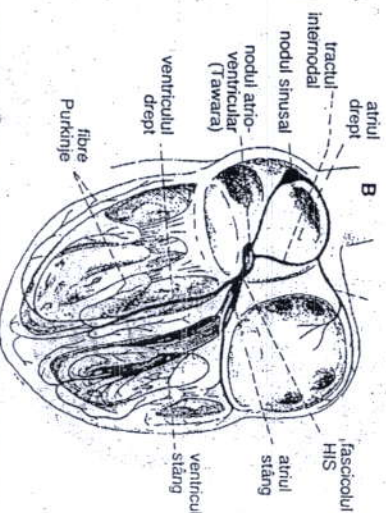
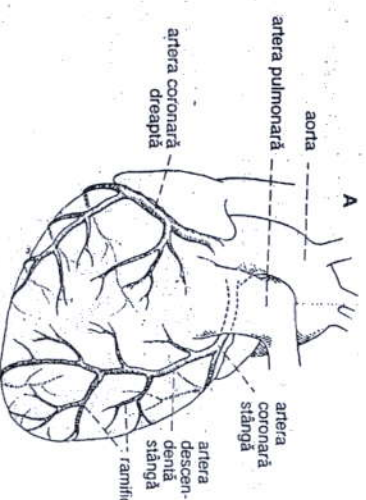

Fig. 20 – A – arterele coronare; B – sistemul de conducere și cavități

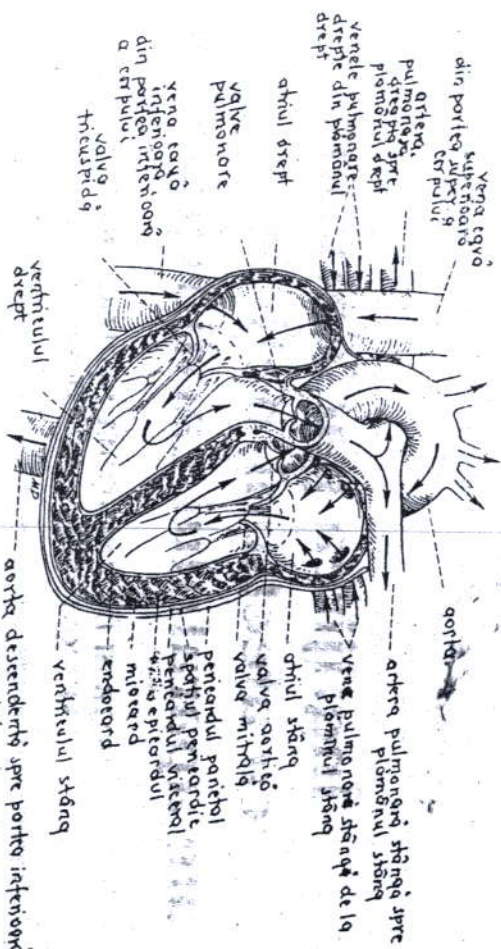

Fig. 21 – Circulația sângelui în inimă

– circulația mică sau pulmonară cuprinde circulația sângelui de la inimă la plămâni și înapoi, începe în ventriculul drept și se termină în atriu stâng. Fig. 22

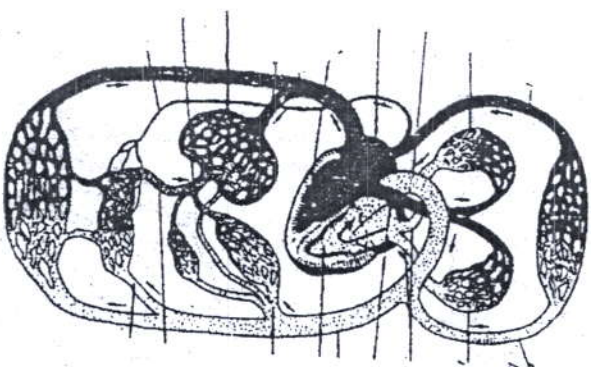

Fig. 22 – Circulația sângelui

Rolul aparatului cardiovascular

- transportă sânge, substanțe nutritive la organe și țesuturi
- transportă produse de metabolism de la țesuturi și organe către organele de excreție.

EDUCAȚIA PACIENTULUI PENTRU PREVENIREA AFECȚIUNILOR CARDIOVASCULARE

- asanarea focarelor de infecție din organism
- alimentația echilibrată: fără exces de sare și grăsimi, aport de vitamine
- combaterea obezității
- regim de viață echilibrat
- evitarea consumului de alcool, cafea
- suprimarea fumatului
- efectuarea de exerciții fizice zilnice, plimbări în aer liber
- evitarea stresului psihic

- regim de viață echilibrat, alternând perioadele de activitate cu perioade de repaus
  - controlul periodic al tensiunii arteriale
  - tratamentul afecțiunilor cronice.
- Pentru evitarea afecțiunilor vaselor periferice:
- evitarea staționatului: excesiv în picioare
  - purtarea de încălțăminte comodă
  - evitarea purtării de îmbrăcăminte strâmtă, care stânjenește circulația.

EVALUAREA MORFO-FUNCȚIONALĂ A APARATULUI CARDIOVASCULAR

Examen fizic

- inspecția: poziția pacientului (ortopnee în insuficiența cardiacă stângă); culoarea tegumentelor (paloare, cianoză); turgescența venelor, edeme, degete hipocratice.
  - palpare: soc apexian
  - auscultație: zgomote cardiace normale și supraadăugate (sufluri)
- Pentru vasele periferice
- inspecția: atrofia unui membru (obliterare arterială cronică), aspectul tegumentelor și fanelor, edem
  - palpare: absența pulsului, temperatura tegumentelor

Investigații radiologice

- radiografie toracică
- radioscopie toracică
- angiocardiografie
- aortografie
- arteriografie periferică
- flebografie
- tomografie computerizată
- rezonanța magnetică nucleară

Examinări cu izotopi radioactivi

scintigrafia miocardică

Explorări funcționale

– pentru cord:

- electrocardiograma în repaus și la efort Fig. 23
  - fonocardiograma
  - apexocardiograma
  - echocardiograma
  - cateterism cardiac (pentru cavități)
  - măsurarea pulsului
- pentru aparatul circulator:
- măsurarea tensiunii arteriale
  - oscilometria
  - măsurarea presiunii venoase

SEMENE ȘI SIMPTOME POSIBILE ÎN AFECȚIUNILE APARATULUI CARDIOVASCULAR

durerea	– poate fi localizată precordial sau retrosternal – este foarte important a se stabili caracteristicile ei (debut, localizare, intensitate, iradiere, legătura cu efortul, mișcările respiratorii, mișcarea toracei), pentru confirmarea diagnosticului – determină disconfort, anxietate
dispneea	– este consecința stazei și hipertensiunii pulmonare – poate apărea la efort sau în repaus, cu predilecție noaptea – poate fi însoțită de tuse, neliniște – este simptom dominant în insuficiența cardiacă stângă
palpitații	– pot surveni izolat sau în accese – cele tranzitorii sunt determinate de efort, stări emoționale, abuz de cafea, tutun – cele cu durată mai mare sunt caracteristice în tulburările de ritm sau de conducere – determină anxietate
păloare	– prezentă în endocardita reumatică
cianoză	– este simptom dominant în unele afecțiuni (insuficiența cardiacă dreaptă, cardiopatii congenitale)
edem	– este manifestarea insuficienței cardiace
manifestări respiratorii	– tuse cardiacă, hemoptizie
manifestări digestive	– grețuri, vărsături
manifestări generale	– astenie

ÎNGRIJIREA PACIENTULUI CU INFARCT MIOCARDIC ACUT

Infarctul miocardic acut (I.M.A.) se caracterizează prin necroză miocardică (pe o suprafață mai mult sau mai puțin extinsă) determinată de o obstrucție coronariană prin tromboză.

Culegerea datelor	● circumstanțe de apariție – după mese copioase, efort fizic intens, expunere la frig ● factori predispozanți (Fig. 24) – ateroscleroza coronariană – stenoza congenitală coronariană – leziuni valvulare

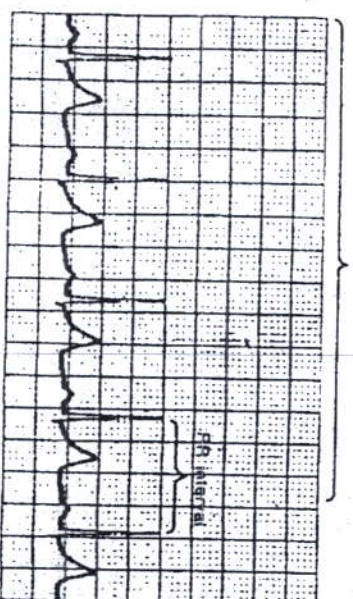
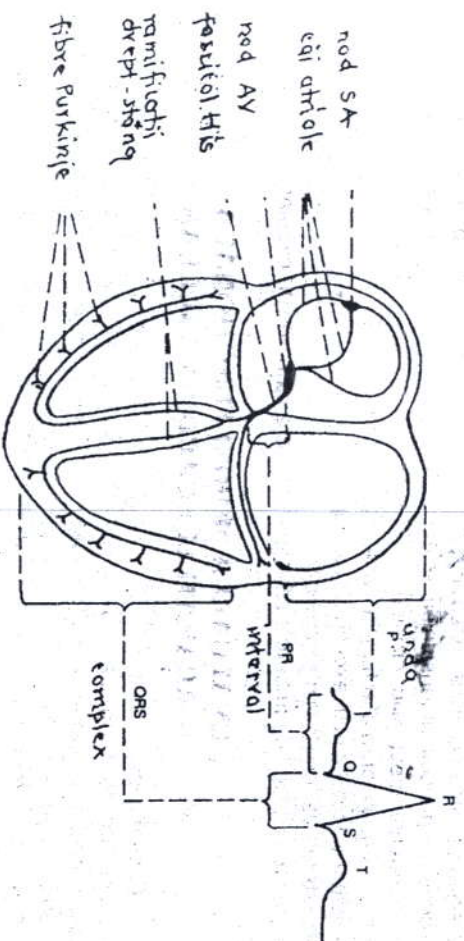

Fig. 23 – Ritmul sinusal normal

- determinarea timpului de circulație
- determinarea masei sanguine
- arteriograma
- flebograma

Examinări complementare

- cateterism cardiac

Examinări de laborator

- V.S.H., A.S.L.O., fibrinogen, lipide, colesterol, timp Quick, timp Howell
- hemocultură, urée sanguină, azotemie, creatinină, glicemie.

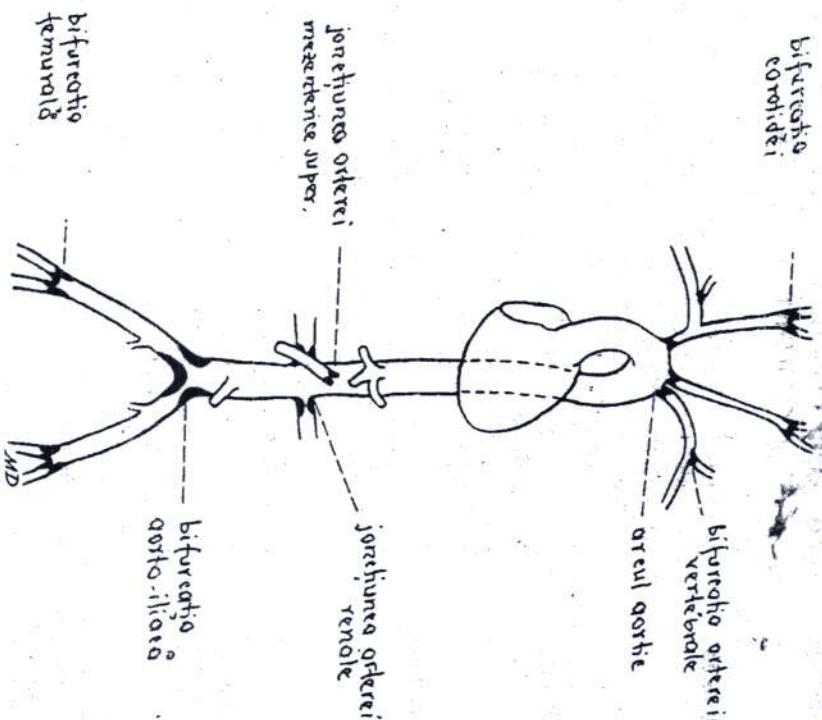

Fig. 24 – *Principalele localizări ale aterosclerozei periferice*

- **factor de risc**
  - hiperlipemii, hipercolesterolemii, alcool, tutun, obezitate, stres, sedentarism, diabet zaharat, H.T.A.
- **manifestări de dependență** (semne și simptome)
  - durere anginoasă, intensă (atroce, violentă, insuportabilă, și ocogenă); nu cedează la nitroglicerină sau repaus; durează peste 30 de minute.
  - poate fi tipică (localizată retrosternal, cu sau fără iradier, instalată brusc și de intensitate mare) sau atipică (regiunea epigastrică).

	– semne care însoțesc durerea: – dispnee – anxietate marcată – transpirații reci – sughiț – grețuri – vărsături – stare de slăbiciune – amețeli – H.T.A., se poate ajunge la colaps – hipertermie (după 24-48 ore) ● examinări complementare – electrocardiograma – examinări de laborator: – sânge: V.S.H. crescută, fibrinogen crescut, T.G.O. crescută, leucocitoză, creatinfosfokinaza crescută – coronarografie – ventriculografie radioizotopice – cateterism cardiac
Problemele pacientului	– disconfort – durere – anxietate – senzația de „moarte iminentă” – scăderea debitului cardiac – obstrucția coronariană – alterarea perfuziei tisulare – prezența zonelor de necroză – deficit de autoîngrijire – intoleranță la efort – potențial de alterare a nutriției: deficit – grețuri, vărsături – potențial de complicații
Obiective	Vizează: – combaterea durerii – combaterea anxietății – prevenirea complicațiilor imediate și tardive – limitarea extinderii necrozei – recuperare socio-profesională
Intervenții	– în etapa prespitalicească: – combaterea durerii – sedare – prevenirea aritmiilor ventriculare – tratamentul complicațiilor – transport la spital

– în spital:

- continuarea măsurilor de prim ajutor
- oxigenoterapie
- montarea unei perfuzii
- asigurarea repausului la pat
- monitorizarea funcțiilor vitale
- bilanț hidric

– recoltarea produselor biologice pentru examinări de laborator

- aplicarea măsurilor de prevenire a efectelor imobilizării
- ajutorarea pacientului în satisfacerea nevoilor fundamentale (alimentație pasivă la pat, igiena tegumentelor și mucoaselor, servirea la pat cu ploscă și urinar)

– mobilizarea progresivă a pacientului conform indicațiilor medicului

– educația pacientului privind regimul de viață postinfarct:

- reluarea treptată și progresivă a efortului fizic
  - alimentație echilibrată, adecvată factorilor de risc
- aterogeni prezenți
- kinetoterapie în servicii specializate
  - tratament balnear
  - control medical periodic

NOTA: Simptomatologia infarctului miocardic acut și intervențiile sunt detaliate în „Urgențe medico-chirurgicale” de Lucreția Tîrnică

DE RETINUT!

În îngrijirea pacientului cu I.M.A. este foarte important ca asistenta:

- să asigure pacientului un maxim de confort fizic și psihic
- să grupeze la maximum intervențiile
- să mobilizeze la minim pacientul
- să explice necesitatea repausului la pat
- să depisteze la timp o complicație
- să prevină efectele imobilizării
- să respecte cu strictețe regulile de administrare a medicamentelor

ÎNGRIJIREA PACIENTULUI CU ENDOCARDITĂ INFECȚIOASĂ

Endocardita infecțioasă se produce în cursul unei infecții generale (septicemie) ca urmare a multiplicării agenților microbieni la nivelul valvelor sau pe leziuni existente. Vegetațiile formate pot migra provocând embolii septice (în circulația mare).

Culegerea datelor

- *circumstanțe de apariție*
- septicemii

– locul de pornire a infecției poate fi: cavitatea bucală (extracții dentare, amigdalectomie), aparat respirator (după bronhoscopie cu biopsie), aparat renal (cistoscopie, cateterism vezical pe urină infectată), infecții tegumentare (turunculi).

- *persoane cu risc*

- cu endocardită infecțioasă în antecedente
- cu valvulopatii dobândite (după R.A.A.)
- cu malformații cardiace congenitale Fig. 25

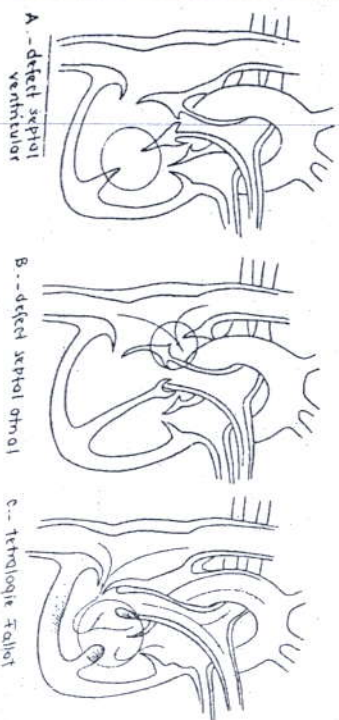

Fig. 25 – Cardiopatii congenitale

- *manifestări de dependență* (semne și simptome)

- febră, frison, transpirații
- slăbiciune, oboseală
- scădere ponderală Fig. 26
- anorexie
- cefalee
- dispnee
- paloare
- peteșii pe mucoasa bucală și oculară
- splenomegalie
- nodozități Osler (pe pulpa degetului)
- hipocratism digital

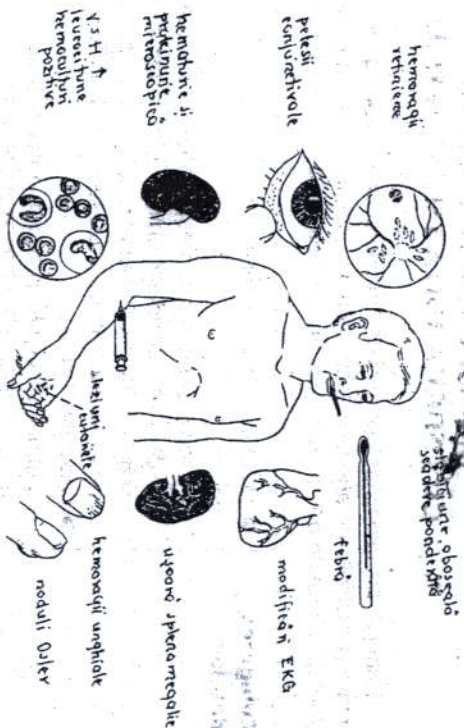

Fig. 26 – Manifestările endocarditei bacteriene

	– tulburări neurologice: modificări de comportament, afazie – semne de embolie în arterele membrelor ● <i>examinări paraclinice</i> – ecografice – angiocardiografice – electrocardiogramă – hemocultură – examene de laborator – sânge: leucocitoză cu neutrofilie, V.S.H. crescută – urină: proteinurie, cilindurie
Problemele pacientului	– alterarea nutriției, deficit – anorexie – deficit de autoîngrijire – slăbiciune, oboseală – disconfort – noduli dureroși – alterarea proceselor cognitive – afazie – potențial de complicații – migrarea vegetațiilor
Obiective	Vizează: – combaterea infecției – prevenirea fenomenelor de embolie – promovarea confortului fizic și psihic al pacientului – asigurarea unui aport nutrițional adecvat

Intervenții

- repaus la pat (spitalizare)
- asigurarea unei alimentații ușor digerabile (regim lichid și semilichid) în perioada febrilă, apoi regim hipercaloric, reducerea aportului de sodiu
- supravegherea funcțiilor vitale, a stării mentale
- observarea apariției semnelor de embolie:
  - la nivelul arterelor membrelor (duree, paloare, hipotermie, dispariția pulsului)
  - la nivel renal (hematurie, dureri)
- ajutorarea pacientului în satisfacerea nevoilor fundamentale
- pregătirea pacientului pentru examinări radiologice
- recoltarea produselor biologice pentru examinări de laborator
- administrarea tratamentului medicamentos prescris
- educația pacientului privind prevenirea recidivelor
  - profilaxia infecțiilor (în caz de intervenții chirurgicale) pentru cei cu leziuni valvulare

ÎNGRIJIREA PACIENTULUI CU PERICARDITĂ ACUTĂ

Pericardita acută este o inflamație a pericardului parietal și/sau visceral, care evoluează cu prezența unui exsudat pericardic în cantitate variabilă (la început exsudat fibros, apoi sero-fibrinos).

Culegerea datelor

- *circumstanțe de apariție*
  - infecții
  - T.B.C.
  - complicații ale I.M.A.
  - boli reumatismale
  - traumatisme
  - cateterism cardiac
- *manifestări de dependență* (semne și simptome)
  - durere localizată retrosternal: accentuată la mișcarea de rotație a toracelui, cinostatism, tuse, inspirație; se diminuează în întinșitate odată cu acumularea lichidului între foiele pericardului
  - dispnee: la început moderată, se intensifică odată cu acumularea lichidului, devenind dispnee de efort
  - tuse uscată
  - suflit
  - distagie
  - febră, transpirații
  - în faza exsudativă apar semnele de tamponadă cardiacă
- *examinări paraclinice*
  - radiografie toracică

	– electrocardiogramă – puncție pericardică – angiografie – scintigrafie – examene de laborator: hemocultură, V.S.H., A.S.L.O., hemo-leucogramă – I.D.R. la P.P.D.
Problemele pacientului	– anxietate – disconfort – durere – scăderea debitului cardiac – compresunea exercitată de lichidul intrapericardic – alterarea volumului lichidian: exces – creșterea presiunii venoase – potențial de complicații – afectarea miocardică
Obiective	Vizează: – combaterea manifestărilor de iritație pericardică – combaterea infecției – prevenirea complicațiilor
Intervenții	– repaus la pat (spitalizare) – poziție semișezând – asigurarea unui climat de liniște – măsurarea funcțiilor vitale – observarea apariției semnelor de tamponadă cardiacă – ajutarea pacientului în satisfacerea nevoilor fundamentale – administrarea tratamentului prescris – simptomatic – etiologic – al complicațiilor – administrarea oxigenului – pregătirea pacientului pentru examinări radiologice, explorări funcționale, puncție pericardică – recoltarea produselor biologice pentru examinări de laborator.

ÎNGRIJIREA PACIENTULUI CU HIPERTENSIUNE ARTERIALĂ

Hipertensiunea arterială se caracterizează prin creșterea presiunii arteriale (sistolice sau diastolice) peste valorile normale (139/89 mmHg).

Culegerea datelor	● <i>circumstanțe de apariție</i> – fără cauze directe (H.T.A. esențială) – secundară unei afecțiuni renale, endocrine, cardiovasculare, neurologice (H.T.A. secundară)

	● <i>factori de risc</i> – stres psihic – fumat – obezitate – sedentarism – ingestie excesivă de sodiu ● <i>persoane cu risc</i> – cei cu responsabilități sociale crescute – cei cu regim de viață dezechilibrat – cei cu comportament agresiv, hipercompetitiv ● <i>manifestări de dependență</i> (semne și simptome) Semnele și simptomele sunt diferențiate în funcție de stadiul H.T.A. – creșterea moderată a valorilor T.A. tranzitorie – creșterea permanentă a valorilor T.A. – cefalee occipitală, frecvent dimineața, cu caracter pulsatil – amețeli – astenie, oboseală – tulburări de vedere – tulburări de memorie și concentrare – parestezii – palpitații – dureri precordiale – dispnee la efort – hemoragii (epistaxis, metroragii) Complicații: – cerebrale (encefalopatie hipertensivă, hemoragii cerebrale) – cardiace (insuficiență cardiacă) – coronare (I.M.A., angor) – renale (insuficiență renală) ● <i>examinări paraclinice</i> – electrocardiograma – oftalmoscopia (F.O.) – ecografie – sânge: glicemie, colesterol, creatinină, azotemie etc. – examenul urinei
Problemele pacientului	– scăderea debitului cardiac – scăderea forței de contracție a ventriculului stâng (insuficiență ventriculară stângă) – alterarea perfuziei tisulare – scăderea debitului cardiac

	- potențial de accident - tulburări de vedere - diminuarea toleranței la efort - slăbiciune, oboseală - potențial de complicații
Objective	Vizează: - scăderea valorilor T.A. în limite acceptabile - asigurarea confortului - prevenirea accidentelor - prevenirea complicațiilor
Intervenții	- asigurarea repausului fizic și psihic - combaterea factorilor de risc - măsurarea T.A., puls, respirație - administrarea tratamentului medicamentos prescris - efectuarea bilanțului hidric (întări-ieșiri) pentru prevenirea depleției de potasiu, care provoacă aritmii - asigurarea unei alimentații echilibrate ținând cont și de afecțiunile existente: - hipocaloric - în obezitate - hipolipidic - în ateroscleroză - reducerea aportului de sodiu - lichidele administrate fracționat pentru a evita creșterea bruscă a T.A. - educația pacientului: - regim de viață echilibrat (alterarea perioadelor de activitate cu perioade de repaus) - evitarea stresului psihic (stări conflictuale, surmenaj intelectual) - suprimarea fumului - combaterea obezității - exerciții fizice, plimbări - alimentație echilibrată - control periodic la dispensar

ÎNGRIJIREA PACIENTULUI CU AFECȚIUNI ALE ARTERELOR PERIFERICE

Culegerea datelor	● <i>circumstanțe de apariție</i> - tulburări funcționale a circulației periferice (boala Raynaud, acrocianoză) - leziuni aterosclerotice arteriale (arteriopatia obliterantă aterosclerotică)

	● <i>factori favorizanți</i> - frig - umezeală } generatori de vasospasm ● <i>manifestări de dependență</i> (semne și simptome) a) <i>boala Raynaud</i> (spasm la nivelul arterelor digitale) - fenomene tranzitorii cu: - tegumente palide și reci - furnicăături - amorfeii - absența pulsațiilor - prin repetare determină și atrofia pielii, degenerarea unghiilor b) <i>acrocianoză</i> (vasoconstricție arterioară cu vasodilație capilară venoasă) - cianoză permanentă a extremității membrului superioare - tegumente reci și umede - simptomatologia se accentuează la frig - când apar și discrete dureri - și se ameliorează la căldură. c) <i>arteriopatie obliterantă aterosclerotică</i> (sindrom de ischemie periferică) - durere la început ca o jenă la mers, apoi sub formă de claudicație intermitentă, care cedează la repaus - tegumente palide și reci - în fazele avansate durerea e permanentă și apar tulburări trofice: - tegumente uscate, fără pilozități - unghii îngroșate - atrofie musculară - ulceratii, gangrenă ● <i>explorări paraclinice</i> - oscilometria - termografie cutanată cu infraroșii - arteriografie - ecografie Doppler pulsatilă (debimetria) - probe clinice accesorii: - probe de provocare a claudicației - probe de provocare a modificărilor de culoare și temperatură
Problemele pacientului	- alterarea confortului: - durere - alterarea integrității pielii: - ulceratii, gangrenă - alterarea perfuziei tisulare la nivel periferic - leziuni arteriale

	– potențial de alterare a imaginii corporale – culoarea tegumentelor: palpare sau cianoză – intoleranță la activitate – claudicație
Objective	Vizează: – îmbunătățirea îngrijii arteriale periferice – diminuarea sau oprirea evoluției leziunilor aterosclerotice – prevenirea complicațiilor – promovarea confortului
Intervenții	a, b) <i>boala Raynaud și acrocianoză</i> – medicație vasodilatatoare – băi calde – suport psihic al pacientului – educația pacientului: – evitarea frigului, a umezelii, a stresului psihic – suprimarea fumatului c) <i>arteriopatie obliterantă</i> – repaus la pat, prelungit în fazele avansate, fără a elimina mersul pe jos, adaptat astfel încât să se evite claudicația – administrarea tratamentului medicamentos – educația pacientului: – încălțăminte confortabilă și din piele – evitarea ciorapilor din material sintetic – igiena riguroasă a membrilor inferioare (băi zilnice, pudrarea zonelor interdigitale, tăierea unghiilor, tratamentul chirurgical al unghiei încarnate) – evitarea traumatismelor locale – dozarea efortului fizic – evitarea băilor prea calde și a compreselor calde – evitarea vestimentației strâmte care stăpânește circulația – regim alimentar sărac în grăsimi animale, glucide concentrate, fără alcool și cafea – suprimarea fumatului – tratament precoce al infecțiilor, micozelor – cură balneară: Covasna, Borsec, Tușnad – în caz de arteriopatie diabetică: echilibrarea diabetului.

ÎNGRIJIREA PACIENTULUI CU AFECȚIUNI ALE VENELOR

a) *Tromboflebită* – obstrucția lumenului venos cu trombus, însoțită de inflamarea peretelui venos.

Culegerea datelor	● <i>circumstanțe de apariție, factori favorizanți</i> – afecțiuni însoțite de stază venoasă (cardiopatii, obezitate, varice) – imobilizări prelungite (insuficiență cardiacă, după intervenții chirurgicale, imobilizare în aparat gipsat) – afecțiuni care produc alterarea endotelului venos (traumatisme, infecții, ultimele luni de sarcină) – afecțiuni care favorizează tromboza (cașexia, colagenoză) – afecțiuni ale sângelui (anemii, leucemii, poliglobulii) în care se produc tulburări de coagulabilitate sanguină. ● <i>manifestări de dependență</i> (semne și simptome) Simptomatologia e diferențiată în funcție de vasele afectate și stadiul afecțiunii: – subfebrilitate – tahicardie – local: – durere pe traiectul venei: poate fi spontană sau provocată de palpare digitală, mișcări, mers; se intensifică în stadiul edematos – impotență funcțională proporțională cu evoluția bolii – edeme ● <i>examinări paraclinice</i> – flebografie – ecografie Doppler
Problemele pacientului	– diminuarea mobilității fizice – impotență funcțională – alterarea perfuziei tisulare periferice Fig. 27 – inflamarea pereților venoși – disconfort – durere – potențial de complicații – migrarea trombusului
Obiective	Vizează: – combaterea stazei venoase – corectarea tulburărilor biologice favorizante – promovarea confortului – prevenirea complicațiilor

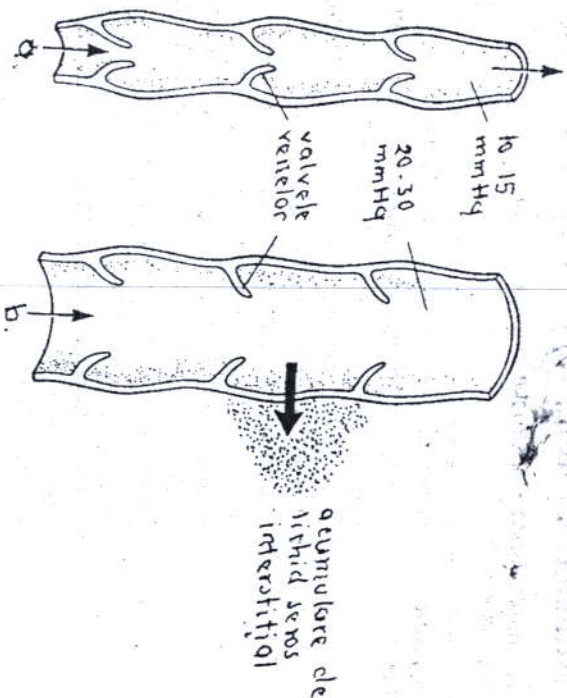

Fig. 27 – Venele membrelor inferioare

a – la o persoană mobilă
b – la o persoană imobilizată

Intervenții

- repaus la pat în perioadele febrile și dureroase
- poziționare care să favorizeze întoarcerea venoasă (cu membrul inferior ridicat)
- după zece zile de repaus, dacă semnele locale sau diminuat și pulsul și temperatura sunt normale se poate începe mobilizarea progresivă
- administrarea tratamentului medicamentos prescris
- observarea semnelor și simptomelor de complicații:
  - semne renale: hematuria
  - semne de embolie pulmonară
- ajutarea pacientului să-și satisfacă nevoile fundamentale în perioada imobilizării și aplicarea măsurilor de combatere a efectelor imobilizării la pat
- îngrijiri pre- și postoperatorii pentru pacientul cu tratament chirurgical
- educația pacientului:
  - purtarea de ciorapi elastici Fig. 28
  - masajul membrelor

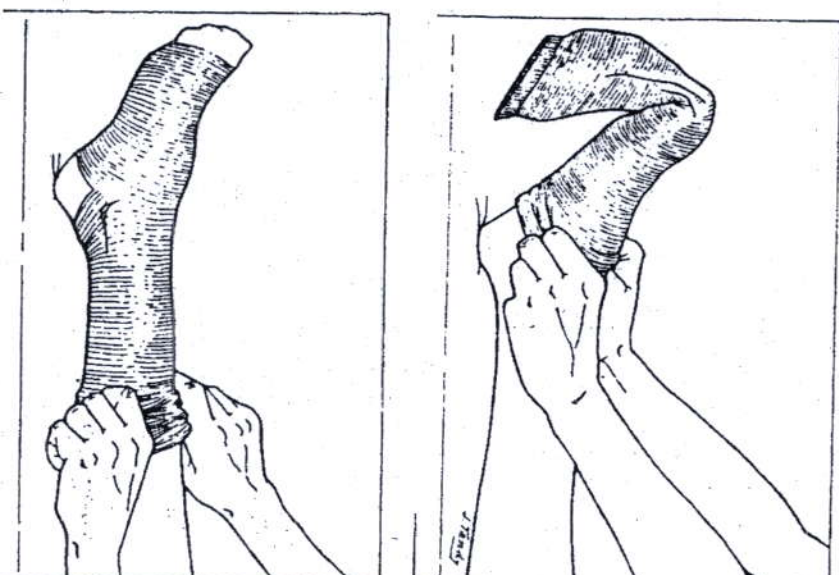

Fig. 28 – Îmbrăcarea ciorapilor elastici

- mers pe jos zilnic
- evitarea ortostatismului prelungit
- alternarea perioadelor de activitate cu perioade de repaus

b) *Varicele* – se caracterizează prin dilatarea venelor superficiale, de obicei la nivelul gambei

Culegerea datelor

- *circumstanțe de apariție*
  - insuficiență valvulară venoasă constituțională, ereditară (varice primitive)
  - compresii venoase: ortostatism prelungit, tumori abdominale, pelviene (varice secundare)

	● manifestări de dependență (semne și simptome) – senzația de tensiune și amorțeli la nivelul gambei – dureri accentuate în ortostatism și care diminuează pe măsura dezvoltării cordonelor venoase – local: dilatarea venelor superficiale, uneori formându-se pachete varicoase – edem accentuat după ortostatism prelungit, diminuat după repaus
Problemele pacientului	– disconfort – durere – alterarea perfuziei tisulare – stază venoasă – potențial de complicații – ruperea pereților venoși – potențial de alterare a imaginii corporale – cordonale venoase vizibile
Obiective	Vizează: – favorizarea circulației venoase – prevenirea complicațiilor – promovarea confortului
Intervenții	– asigurarea perioadelor de repaus, cu membrele inferioare ridicate – administrarea medicației prescrise – observarea semnelor de complicații (tromboflebite, ruperea varicelor) – pregătiri preoperatorii, îngrijiri postoperatorii pentru pacientul cu intervenție chirurgicală – educația pacientului: – evitarea ortostatismului prelungit – ciorapi elastici – alternarea perioadelor de activitate cu perioade de repaus – masajul membrilor – mers pe jos – combaterea obezității

Îngrijirea pacienților cu afecțiuni ale aparatului digestiv și ale glandelor anexe

LOCUL TEMEI ÎN CADRUL PROGRAMEI DE NURSING

Tema „Îngrijirea pacienților cu afecțiuni ale aparatului digestiv” este prevăzută a s studia în anul II al școlii postliceale sanitare, profilul asistenți medicali generaliști. Se rezervă un număr de 30 ore, având în vedere importanța temei pentru însușire cunoștințelor, a formării deprinderilor și priceperilor privind îngrijirea bolnavului. Studiul temei va fi corelat cu acele cunoștințe, însușite de elevi în anul anterior despre „Nexoia de a, bea și a mânca”, „Recoltarea produselor pentru examene de laborator”, „Sonda și spătauri”, „Administrarea medicamentelor”. Cunoștințele de anatomie și fiziologie a tubului digestiv și a glandelor anexe, d medicină internă vor fi suportul noțiunilor de nursing.

OBIECTIVE GENERALE ALE TEMEI

- *obiective cognitive* – realizarea lor se va concretiza prin performanțele comportamentale ale elevilor, ca, de exemplu:
  - a. cunoașterea problemelor ce țin de dependența pacientului cu felurite suferințe digestive;
  - b. cunoașterea tehnicilor de pregătire a pacientului pentru diferite examinări;
  - c. stabilirea obiectivelor de îngrijire adecvate fiecărui pacient, fiecărei probleme;
  - d. capacitatea de a evalua îngrijirile acordate și performanțele obținute de pacient în urma îngrijirilor;
  - e. capacitatea de a înțelege rolul educației sanitare în prevenirea bolilor digestive, a complicațiilor lor, a infirmităților.
- *obiective psihomotorii*
  - a. formarea deprinderilor de recoltare, pentru examene de laborator, a suctului gastric, a sângelui, urinei și fecalelor;
  - b. formarea deprinderilor de a sesiza manifestările cauzate de apariția complicațiilor (scaun melenic, fotor hepatic);
  - c. formarea deprinderilor de administrare a medicamentelor specifice.